

Sesida dals

9 d'avrigl 2024

Communitgà ils

10 d'avrigl 2024

Protocol nr.

305/2024

Ovras electricas Zervreila SA (OEZ)

Ordinaziun dal segund pachet, pass parzial 2 da las mesiras da sanaziun Sanaziun da l'aua restanta

I. Situaziun da partenza

1. Las **Ovras electricas Zervreila SA (OEZ)** tiran a niz las forzas idraulicas dal Rain da Val S. Pieder e da la Rabiusa sco er da lur affluents. L'aua vegn retratga en nov lieus. Tenor il rapport annual 2022 importa l'energia partenaria da las OEZ en media 527 uras gigawatt (GWh). Ils dretgs existents d'utilisar las auas fineschan ils 31 da december 2037.
2. Tenor la Lescha federala davart la protecziun da las auas (LPAuas; CS 814.20), ch'è entrada en vigur il 1. da november 1992, èn novas retratgas d'aua or d'in aual mo pussaivlas sut las premissas dals art. 29 ss. LPAuas e mo cun ina permissiun correspudenta. Per retratgas d'aua existentas statue-scha la lescha ina regulaziun transitorica, tenor la quala l'autorità cumpetenta sto ordinar mesiras da sanaziun. Il termin da 15 onns, ch'era previs oriundamain per sanar las retratgas d'aua existentas suenter l'entrada en vigur da la lescha (v.d. fin il 1. da november 2007), è vegnì prolungà dal Parlament federal per 5 onns ed è scadì la fin da l'onn 2012 (cf. art. 81 al. 2 LPAuas).
3. Cun il conclus dals 21 d'avust 2018 (prot. nr. 637/2018) ha la Regenza fixà la dimensiun da sanaziun per las OEZ ed ordinà in emprim pachet da mesiras da sanaziun. En quest connex ha la Regenza concludì en spezial il suandant:

«1. En il rom da la sanaziun da l'aua restanta tenor l'art. 80 al. 1 LPAuas ston las OEZ tolerar la restituziun d'ina quantiad d'aua fin ad in equivalent d'energia da maximalmain 21,2 GWh per onn sco intervenziun en lur dretg bain acquistà che na vegn betg indemnizada.

2. En l'emprim pachet vegnan las OEZ obligadas d'installar indrizs da dotaziun tar las suandantas tschiffadas d'aua e da restituir las quantiad d'aua da dotaziun sco suonda:

– Dotaziun a la tschiffada d'aua *Rabiusa, Stussavgia Plaz*

	sch	favr	mars	avr	matg	zer	fan	avu	set	oct	nov	dec
l/s	150	150	150	225	300	300	300	300	300	300	225	150

– Dotaziun a la tschiffada d'aua *Rabiusa, Egschi*

	sch	favr	mars	avr	matg	zer	fan	avu	set	oct	nov	dec
l/s	250	250	250	375	500	500	500	500	500	500	375	250

A las tschiffadas d'aua *lai d'accumulaziun Zervreila, Guraletsch, Ampervreila, Peil, Wal-latsch, batschigls* da *gulivaziun Wanna* e *Carnusa*, che han ina dotaziun nulla, vegni desisti da mesiras da sanaziun en l'emprim pachet.

3. En coordinaziun formala e materiala cun la procedura d'approvaziun da la concessiun per il project «Conduct da transmissiun Lumnezia» ston vegnir examinadas e disponidas – en in segund pachet – ulteriuras mesiras da sanaziun concernent la cifra 1 dal dispositiv, quai fin al cunfin da l'intervenziun che sto vegnir tolerada senza indemnizaziun. Tar la disposiziun da sanaziun definitiva sto vegnir resguardà cumplainamain l'avantatg che resulta per las OEZ tras la differenza tranter la dimensiun da sanaziun qua avant maun ed il grad da sanaziun numnà en la cifra 1, che sto vegnir tolerà senza indemnizaziun.

4. Resalvada resta l'ordinaziun d'ulteriuras mesiras tenor l'art. 80 al. 2 LPAuas.»

4. Las restituziuns d'aua restanta tar las duas tschiffadas da la Rabiusa a Stussavgia Plaz ed Egschi èn realisadas dapi il fanadur 2019 tenor las dotaziuns definidas qua survart (conclus da la Regenza dals 5 da mars 2019 [prot. nr. 140/2019]). Questas restituziuns d'aua restanta chaschunan ina perdita da producziun annuala da 17,2 GWh.

5. Cun il conclus dals 17 d'avust 2021 (prot. nr. 744/2021) ha la Regenza ordinà per las OEZ in segund pachet, pass parzial 1 da las mesiras da sanaziun. En quest connex ha la Regenza concludì il suandant:

«1. I vegn constatà, che las OEZ ston tolerar senza midadas la restituziun d'ina quantidad d'aua fin ad in equivalent d'energia da maximalmain 21,2 GWh per onn sco intervenziun en lur dretg bain acquistà che na vegn betg indemnizada, quai en il rom da la sanaziun da l'aua restanta tenor l'art. 80 al. 1 LPAuas e da l'approvaziun da l'emprim pachet da mesiras dals 21 d'avust 2018 (prot. nr. 637/2018) tras la Regenza.

2. a) Augment da la quantidad d'aua da dotaziun a la tschiffada Rabiusa, Stussavgia Plaz:

	sch	favr	mars	avr	matg	zer	fan	avu	set	oct	nov	dec
l/s	260	260	260	330	400	400	400	400	400	400	330	260

Questas quantitats d'aua da dotaziun ston vegnir restituidas immediatamain suenter l'entrada en vigur dal conclus da la Regenza ed annunziadas a l'Uffizi d'energia e da traffic (UenTr). La quantidad augmentada d'aua da dotaziun sto vegnir restituida ad interim en questa dimensiun. In'eventuala adattaziun ha lieu il pli baud cun la disposiziun definitiva da l'aua restanta dal segund pachet da mesiras, pass parzial 2, previsiblamain en il decurs da l'onn 2024.

- b) I vegn constatà, che la dotaziun a la tschiffada d'aua Rabiusa, Egschi na vegn betg midada (cf. conclus da la Regenza dals 21 d'avust 2018 [prot. nr. 637/2018]).

- c) I vegn constatà, che la dotaziun nulla a las tschiffadas d'aua lai d'accumulaziun Zervreila, Guraletsch, Ampervreila, Peil, Wallatsch, batschigl da gulivaziun Wanna e Carnusa, na vegn betg midada en il segund pachet qua avant maun, pass parzial 1 (cf. conclus da la Regenza dals 21 d'avust 2018 [prot. nr. 637/2018]).

3. Las OEZ vegnan obligadas da planisar e d'exequir tant pli svelt il sbassament mecanic da las terrassas da glera sco er la renaturalisaziun / il spustament da rempars en il perimeter da la zona umida Gatgs Nord. Responsablas per il project èn las OEZ. La dumonda d'approvaziun dal project sto vegnir inoltrada a l'Uffizi per la natira e l'ambient (UNA).

Ils custs da planisaziun che resultan da quai vegnan reglads sur il conto d'aua da sanaziun. Ils custs per realisar la mesira da redinamisaziun / revitalisaziun da la zona umida Gatgs Nord duain vegnir cuvrids sche pussaivel cun finanziaziuns da terzas varts da la Confederaziun e dal chantun. En quest connex è il UNA responsabel per far la dumonda da contribuziuns.

4. Las OEZ ston installar ina controlla da l'efficacitad (monitoring) areguard la zona umida Gatgs Nord e suttametter almain ina giada ad onn in rapport per mauns da la maisa radunda, e cura che quella vegn schliada, per mauns dal UNA e da l'Uffizi da chatscha e pestga (UCP). Il monitoring sto vegnir realisà fin che la concessiun scada la fin da l'onn 2037. La finanziaziun vegn fatga sur il «conto d'aua da sanaziun».
5. Fin ils 31 da december 2023 ston las OEZ furnir las basas da decisiun per ina soluziun definitiva areguard la dotaziun d'aua per l'equivalent d'energia da 4 GWh per onn (segund pachet da mesiras da sanaziun, pass parzial 2) sco er l'urari per gulivar il conto d'aua da sanaziun fin che la concessiun scada l'onn 2037. En il fratemp ston las OEZ infurmar per mauns da la maisa radunda davart ils resultats da las tractativas (l'emprima giada fin ils 31 da december 2022 ed anc ina giada fin ils 31 d'october 2023).
6. En coordinaziun formala e materiala cun la procedura d'approvaziun da la concessiun per il project «Conduct da transmissiun Lumnezia» ston vegnir examinadas e disponidas – en in ultim pass – ulteriuras mesiras da sanaziun tenor la cifra 1 dal dispositiv qua survart, quai fin che la limita da l'intervenziun, che sto vegnir tolerada senza indemnisaziun, è vegnida cuntanschida. Tar la disposiziun da sanaziun definitiva sto vegnir resguardà cumplainamain l'avantatg che resulta per las OEZ tras la differenza tranter la dimensiun da sanaziun da fin ussa ed il grad da sanaziun numnà en la cifra 1, che sto vegnir tolerà senza indemnisaziun.
7. Resalvada resta l'ordinaziun d'ulteriuras mesiras tenor l'art. 80 al. 2 LPAuas.»
6. Cun il conclus dals 17 d'avrigl 2023 (prot. nr. 308/2023) ha la Regenza approvà la construcziun d'ina nova turbina da dotaziun per engrondir la restituziun d'aua restanta Egschi che serve a l'utilisaziun idroelectrica.
7. Il mars 2023 han las OEZ preschentà a la maisa radunda cun represchentantas e represchentants da las vischnancas concessiunaras, da las federaziuns d'ambient e dal chantun las basas da decisiun per ina soluziun definitiva areguard la dotaziun d'aua per l'equivalent d'energia restant per onn, sco er l'urari per cumpensar il «conto d'aua da sanaziun» fin che la concessiun scada l'onn 2037 (mesiras da sanaziun segund pachet, pass parzial 2). Cun agid d'ina valitaziun da variantas èsi stà pussaivel d'elavurar ina proposta da sanaziun.
8. Cun la brev dals 12 d'avrigl 2023 han las OEZ inoltrà a temp al chantun Grischun las basas da decisiun per ina soluziun definitiva areguard la dotaziun d'aua per l'equivalent d'energia restant per onn (mesiras da sanaziun segund

pachet, pass parzial 2) sco er l'urari per cumpensar il «conto d'aua da sanaziun» fin che la concessiun scada l'onn 2037 (cf. conclus da la Regenza dals 17 d'avust 2021 [prot. nr. 744/2021; conclus cifra 5]). Ultra da quai han las OEZ er rapportà davart ils resultats da las tractativas a la maisa radunda, per l'emprima giada fin ils 31 da december 2022 (cf. protocol dals 15 da settember 2022) ed anc ina giada fin ils 31 d'october 2023 (cf. protocol dals 8 da mars 2023). Uschia è ademplida la cifra 5 dal conclus concernent la sanaziun da las auas restantas segund pachet, pass parzial 1, dals 17 d'avust 2021 (prot. nr. 744/2021).

II. Consideraziuns

1. L'art. 45 LPAuas surdat la cumpetenzza d'exequir la lescha da princip als chantuns (cun resalva da las cumpetenzas executivas da la Confederaziun tenor l'art. 46 LPAuas). Tenor l'art. 2 al. 1 da la Lescha introductiva tar la Lescha federala davart la protecziun da las auas (Lescha chantunala davart la protecziun da las auas [LCPA; DG 815.100]) en cumbinaziun cun l'art. 2 al. 1 lit. c da l'Ordinaziun tar la Lescha introductiva tar la Lescha federala davart la protecziun da las auas (OCPA; DG 815.200) èsi chausa da la Regenza da realisar las sanaziuns da l'aua restanta en il senn dals art. 80 ss. LPAuas. Cun il conclus dals 16 da favrer 1993 (prot. nr. 338/1993) ha la Regenza incumbensà il Departament d'infrastructura, energia e mobilitad (DIEM, anteriur Departament da construcziun, traffic e selvicultura) cun la direcziun da la procedura per sanaziuns da l'aua restanta. Il DIEM da sia vart ha lura incumbensà il UNA d'elavurar ils documents ecologics ch'èn necessaris per giuditgar la situaziun da l'aua restanta en las auas currentas pertutgadas sco er per ordinar mesiras da sanaziun. Plinavant ha il DIEM incumbensà il UEnTr da fixar la dimensiun resp. il grad da la dimensiun da sanaziun admissibla ord vista da l'economia e dal dretg da las auas.

2. Mesiras per la sanaziun tenor l'art. 80 ss. LPAuas

2.1 *Ordinaziuns da sanaziun disponidas: emprim pachet e segund pachet, pass parzial 1*

Tut ils conclus da la Regenza concernent l'emprim pachet sco er il segund pachet, pass parzial 1, èn entrads en vigur incontestadamain. La sanaziun da l'aua restanta da las OEZ duai vegnir terminada definitivamain cun la decisiun qua avant maun davart il segund pachet, pass parzial 2. Ils stabiliments actuals existents da las OEZ cumpiglian nov tschiffadas d'aua. I sa tracta qua essenzialmain da stabiliments che ston vegnir sanads tenor l'art. 80 ss. LPAuas (cf. conclus da la Regenza dals 21 d'avust 2018 [prot. nr. 637/2018] consideraziun 3 e dal conclus da la Regenza dals 17 d'avust 2021 [prot. nr. 744/2021] consideraziun 3).

2.2 a) Per mesiras da sanaziun tar retratgas d'aua existentas èn relevants ils art. 80 ss. LPAuas. Tenor l'art. 80 al. 1 LPAuas sto in'aua currenta che vegn influenzada essenzialmain tras retratgas d'aua, vegnir sanada sin ordinaziun da l'autorità, senza ch'ils dretgs existents d'utilisar las auas vegnian tangads en ina moda che giustifitgass ina indemnisiun. Mesiras da sanaziun èn restricziuns da proprietad che ston ademplir las premissas da l'art. 36 da la Constituziun federala da la Confederaziun svizra (Cst.; CS 101), q.v.d. las mesiras èn d'interess public spezial e ston esser commensuradas.

b) Areguard l'interess public ha il legislatur fatg ina consideraziun dals interess en moda generala ed abstracta en il rom da l'art. 80 al. 1 LPAuas e decidì che sanaziuns fin a la limita d'indemnisiun correspundian ad in interess public predominant (cf. ENRICO RIVA, en: PETER HETTICH/LUC JANSEN/ROLAND NORER [editurs], *Kommentar zum Gewässerschutzgesetz und zum Wasserbaugesetz*, Turitg 2016, N 35 tar l'art. 80 LPAuas; IL MEDEM, *Wohlerworbene Rechte – Eigentum – Vertrauen*, Berna 2007, p. 144).

c) Areguard l'examinaziun da la commensurabladad cuntegnan las explicaziuns dal Tribunal federal (DTF 139 II 28, consideraziun 2.7.1) il suandant: Ils aspects parzials da qualificaziun (qualificaziun per l'intent) e da la necessitad (scumond da surdotaziun) ston vegnir examinads en il cas singul. Perquai

dastgan vegnir ordinadas mo quellas mesiras ch'èn effectivamain adattadas per reducir ils disturbis existents d'ina aua currenta. Concernent l'ulteriur criteri da la supportabladad (commensurabladad en il senn pli stretg) constatescha il Tribunal federal percenter, che quest criteri saja per gronda part gia vegnì decidì ordavant dal legislatur tras la limita d'indemnisaziun, en il rom da l'applicaziun da l'art. 80 al. 1 LPAuas (DTF 139 II 28 consideraziun 2.7.1 cun renviar a Riva Wohlerworbene Rechte [cf. qua survart], 46 s.). En cas d'ina sanaziun en il senn da l'art. 80 al. 1 LPAuas sto vegnir tschernida quella varianta che ha – resguardond la limita da la supportabladad economica – la meglra relaziun dal niz ecologic resp. il pli grond potenzial ecologic (MAURUS ECKERT, *Rechtliche Aspekte der Sicherung angemessener Restwassermengen*, Turitg 2002, p. 165). Per quest intent sto vegnir cumpilà in concept da mesiras raschunai-vel. Sco raschunai-vel e giuridicamain admissibel designescha il Tribunal federal in proceder, nua ch'ins sa concentrescha sin las mesiras cun il potenzial ecologic il pli grond (DTF 139 II 28, consideraziuns 2.7.3 e 2.8.1). La palletta da mesiras da sanaziun pussaivlas è multifara, sco quai ch'igl è previs en l'art. 35 LPAuas per garantir quantitads d'aua restanta adequatas (Riva, en: Hettich / Jansen / Norer [cf. survart], N 31 tar l'art. 80 LPAuas cun ulteriuras infurmaziuns). Ultra da l'augment sistematic da la quantidad d'aua da dotaziun sco mesira prioritara è pussaivlas er autras mesiras per meglierar la situaziun ecologica (ord vista da l'ecologia da las auas, dal dretg da pestga, da la protecziun da la natira u da la protecziun da la cuntrada), en spezial mesiras architectonicas u mesiras che concernan il manaschi. La finamira d'ina sanaziun resta da princip quella che la deflussiun correspundia uschè bain sco pussaivel a las prescripziuns dals art. 31 fin 33 LPAuas davart las quantitads minimalas d'aua restanta (DTF 139 II 28, consideraziun 2.7.3).

2.3 *Ordinaziun da sanaziun segund pachet, pass parzial 2*

2.3.1 *Proposta da sanaziun*

Sin fundament da las basas da decisiun furnidas da las OEZ èn las represchentantas ed ils represchentants da las vischnancas concessiunaras, da las federaziuns d'ambient e dal chantun (soluziun maisa radunda) sa cunvegnids il mars 2023 a regulaziuns da dotaziun resp. a l'utilisaziun dal «conto d'aua da sanaziun» ch'è vegnì alimentà cun ils equivalents d'energia restants per onn,

che n'èn betg vegnids duvrads, ed a las mesiras da sanaziun dal segund pachet, pass parzial 2. Quest pachet da mesiras han las OEZ inoltrà ils 12 d'avrigl 2023 al chantun. El cuntegna il suandant:

- a) Augment da la dotaziun a la tschiffada Stussavgia Plaz sin las suandantas deflussiuns per mais:

	sch	favr	mars	avr	matg	zer	fan	avu	set	oct	nov	dec
l/s	300	300	300	400	400	400	400	400	400	400	360	300

- b) Augment da la dotaziun a la tschiffada Egschi sin las suandantas deflussiuns per mais:

	sch	favr	mars	avr	matg	zer	fan	avu	set	oct	nov	dec
l/s	380	380	380	460	500	500	600	600	600	600	460	380

- c) Dumonda «conto d'aua da sanaziun»

En lur brev dals 12 d'avrigl 2023 han las OEZ dumandà d'ordinar supplementarmain mesiras monetaras sur in conto da revitalisaziun.

2.3.2 Giudicament dal segund pachet, pass parzial 2

Dal giudicament a la maisa radunda èsi resultà, ch'il pachet da mesiras sutta-mess a la Regenza è – cun las quantitads d'aua restanta cun ina dinamisaziun stagionala en las auas, ch'ins po restituir cun ils indrizz da dotaziun actuals – il pli efficaci, e che tal ha per consequenza survegnì la valitaziun la pli auta. Tenor la giurisdicziun dal Tribunal federal èsi raschunaivel e giuridicamain admissibel da sa concentrar sin las mesiras cun il potenzial ecologic il pli grond (DTF 139 II 28, consideraziuns 2.7.3 e 2.8.1). L'augment da la dotaziun a la tschiffada Stussavgia Plaz – oravant tut durant ils mais d'enviern november fin avrigl da mintga onn sco er cun augmentar la dotaziun a la tschiffada Egschi l'avrigl ed il november da mintga onn – è adattà per reducir disturbis existents en la Rabiusa. Tenor la giurisdicziun dal Tribunal federal sto alura in augment sistematic da la quantidad d'aua da dotaziun vegnir ordinà sco mesira prioritara

tranter tut las autras mesiras pussaivlas (cf. DTF 139 II 28, consideraziun 2.7.3). Cun far diever dal saldo dal «conto d'aua da sanaziun» vegni pussibilità, ch'ils dischavantatgs ecologics en l'intschess extendì da las OEZ (uschia p.ex. er per il conduct da transmissiun Lumnezia) pon vegnir egualisads u cumpensads supplementarmain en il rom da l'art. 80 al. 1 LPAuas. Il saldo accumulà dal «conto d'aua da sanaziun» importa 915 000 francs per ils 31 da december 2023. Cun las dotaziuns ch'èn a disposziun qua avant maun vegn restituida – a partir da la vigur legala dal conclus, voluntarmain a partir dal 1. da schaner 2024, fin che la concessiun scada ils 31 da december 2037 – aua cun in equivalent d'energia da tut en tut 21,9 GWh per onn, e quai davent da Stussavgia Plaz ed Egschi. Quai correspunda ad ina dotaziun supplementara da 0,7 GWh per onn, cumpareglia cun l'ordinaziun da sanaziun da 21,2 GWh (cf. conclus da la Regenza dals 21 d'avust 2018 [prot. nr. 637/2018] en la cifra 1 dal conclus resp. questa dimensiun confermada senza midadas en il conclus da la Regenza dals 17 d'avust 2021 [prot. nr. 744/2021] en la cifra 1 dal conclus). Sur ils 14 onns che la concessiun dura anc, resulta da quai ina cuntravalur monetara da 490 000 francs. Questa cuntravalur sto vegnir imputada al «conto d'aua da sanaziun». Per il 1. da schaner 2024 resta uschia in import da 425 000 francs. Per questa summa ston las OEZ endrizzar in fond da revitalisaziun (conto da retenziun) lià ad in intent specific. Da manar quest conto è chausa da las OEZ. Mintga onn per ils 31 da december infurmeschan las OEZ il UNA en scrit davart il saldo actual. Sur quest fond pon inscuntrar ils custs da planisaziun per il project da revitalisaziun e – fin che la concessiun scada – ils custs per la controlla da l'efficacitad sper il Glogn (zona umida Gatgs Nord), ch'era vegnida disponida en il segund pachet da sanaziun, pass parzial 1 (cf. conclus da la Regenza dals 17 d'avust 2021 [prot. nr. 744/2021] en las cifras 3 e 4 dal conclus). Il saldo restant dal fond ston las OEZ duvra en cunvegnientscha cun il UNA per contribuziuns a futuras mesiras da revitalisaziun en l'intschess extendì da las OEZ.

2.3.3 *Tschiffadas d'aua lai d'accumulaziun Zervreila, tschiffada Guraletsch, tschiffada Ampervreila, tschiffada Peil, tschiffada Wallatsch, batschigl da gulivaziun Wanna e tschiffada Carnusa*

Las mesiras previstas èn suffizientas en il senn da l'art. 80 al. 1 LPAuas, uschia ch'i vala vinavant ina dotaziun nulla tar las tschiffadas da las OEZ menziunadas en il titel.

2.3.4 *Facit tar l'art. 80 al. 1 LPAuas*

Cun l'emprim pachet da la sanaziun da l'aua restanta èn vegnids dotads 17,2 GWh resp. cun il segund pachet, pass parzial 1, 18,3 GWh equivalents d'energia en furma da restituziuns d'aua davent da las tschiffadas Stussavgia ed Egschi. La sanaziun da l'aua restanta da las OEZ vegn terminada definitivamain cun la decisiun qua avant maun davart il segund pachet, pass parzial 2. Davent da las tschiffadas Stussavgia ed Egschi vegn uschia restituida aua cun in equivalent d'energia da 21,9 GWh per onn. Tras quai vegnan surcumpensads ils 21,2 GWh equivalents d'energia, che ston vegnir tolerads sco restituziun d'aua restanta fin che la concessiun scada (2037), e quai sco intervenziun en il dretg bain acquistà senza indemnizaziun. L'import restant dal «conto da sanaziun» vegn transfurmà en in fond da revitalisaziun monetar. En vista a l'art. 80 al. 1 LPAuas pon ins constatar resumond, ch'il pachet da mesiras qua avant maun (augment da las dotaziuns da las tschiffadas d'aua Stussavgia Plaz ed Egschi sco er l'installaziun d'in fond da revitalisaziun) sa mussa sco ecologicamain raschunaivel (art. 35 LPAuas).

2.4 *Ulteriuras mesiras tenor l'art. 80 al. 2 LPAuas*

Pir cura che la dimensiun e las mesiras da sanaziun tenor l'art. 80 al. 1 LPAuas èn determinadas, poi vegnir giuditgà, sch'ina sanaziun supplementara tenor l'art. 80 al. 2 LPAuas è necessaria e – sche quai è il cas – tge dimensiun che quella duai avair (DTF 139 II 28, consideraziun 3.7). Mesiras da sanaziun supplementaras tenor l'art. 80 al. 2 LPAuas vegnan perquai en dumonda mo, sch'i sa tracta d'auas currentas en cuntradas u en biotops ch'èn registrads en inventaris naziunals u chantunals u sche auters interess publics predominants pretendan quai. Per pudair applitgar l'art. 80 al. 2 LPAuas è necessaria ina

consideraziun dals interess (DTF 139 II 28, consideraziun 3.7). Ina focus-saziun sin las mesiras las pli impurtantas è indispensabla (DTF 139 II 28, consideraziun 3.7). La situaziun concreta po dal rest sa preschentar uschia, che las finamiras da l'al. 2 vegnan gia cuntanschidas cun la sanaziun tenor l'al. 1. Mesiras supplementaras daventan pia obsoletas (DTF 139 II 28, consideraziun 3.8.3; cf. er RIVA, en: HETTICH/JANSEN/NORER [cf. qua survart], N 46 tar l'art. 80 LPAuas).

Cun las mesiras da sanaziun che ston vegnir fixadas qua definitivamain en il senn da l'art. 80 al. 1 LPAuas, vegnan cuntanschidas las finamiras da sanaziun en l'intschess da las OEZ, ch'èn ecologicamain las pli preziusas. En il pachet da mesiras vegn ultra da quai ordinada ina remuneraziun monetara a favur d'in fond da revitalisaziun lià ad in intent. Tenor la consideraziun dals interess dal UNA – cun integrar il UCP – èn las mesiras en il cas qua avant maun suffizientas en il senn da l'art. 80 al. 1 LPAuas: D'ina vart, perquai ch'i na saja avant maun nagina deflussiun permanenta tar il batschigl da gulivaziun Wanna en la zona umida A-1310. Cun la dinamica d'aua gronda existenta na pretendia il stadi dal traject da la zona umida pertutgà naginas mesiras en il rom da la sanaziun da l'aua restanta qua avant maun. Davent dal Lai da Zervreila sajan ils territoris sper il Glogn inventarisads percunter ordaifer ina influenza efficazia da las dotaziuns (cf. facit da las variantas e recumandaziuns, sanaziun da las auas restantas 2. stgalim, pass parzial 2, dals 11 d'avrigl 2023, p. 18). La finala saja il potenzial d'ina restituziun d'aua sut la tschiffada d'aua Peil memia pitschen, per ch'in bun spazi da viver per ils peschs possa sa sviluppar. Auters interess per gronda part publics che pretendan ulteriuras mesiras da sanaziun, na sajan tenor las valitaziuns dal UNA betg visibels. Ord vista da la Regenza n'èn avant maun nagins motivs per divergiar da questa valitaziun spezialisada. Resumond pon ins constatar sin basa da questas explicaziuns, ch'ins po uschia desister en il cas qua avant maun d'ordinar ulteriuras mesiras da sanaziun tenor l'art. 80 al. 2 LPAuas.

2.5 *Derschentadas*

Perquai che la soluziun da sanaziun definitiva na prevesa nagina restituziun d'aua da dotaziun ed er naginas restituziuns artificialas d'aua gronda en il Rain

da Val S. Pieder, ston vegnir fatgas derschentadas (areguard il lai d'accumulaziun ed areguard il batschigl da gulivaziun Zervreila) fin ad auter urden tenor il dispositiv da derschentada valaivel dals 20 da favrer 2019 (approvà cun il conclus dals 7 da matg 2019 [prot. nr. 328/2019]; cumplettà ils 2 da mars 2021). Quel cuntegna derschentadas dal dratguir e dal batschigl sco er la gestiun passiva ed activa dals sediments. Eventualas adattaziuns dal dispositiv da derschentada ston vegnir fatgas en cunvegnientscha e cun la permissiun dal UNA e dal UCF.

3. Il segund pachet qua avant maun, pass parzial 2, è la terminaziun da la sanaziun da l'aua restanta da las OEZ tenor l'art. 80 ss. LPAuas. El reglescha las restituziuns d'aua restanta fin che la concessiun scada l'onn 2037. En quest connex sto dentant vegnir resguardà la decisiun dal Tribunal federal dals 12 d'october 2016 (conduct da transmissiun Lumnezia, DTF 142 II 517): Tenor il Tribunal federal na po la sanaziun d'aua restanta OEZ betg vegnir disponida independentamain da l'ulteriur andament da la procedura d'approvaziun da la concessiun «Conduct da transmissiun Lumnezia», cunquai ch'il Tribunal federal pretenda explicitamain ina coordinaziun formala cun il project «Conduct da transmissiun Lumnezia». Ultra da quai ha il Tribunal federal ordinà er ina coordinaziun materiala (q.v.d. in'accordanza dal cuntegn). En quest connex stoi vegnir menziunà ch'il Tribunal federal ha constatà tranter auter ch'i dettia indizis concrets, che l'utilisaziun existentia tras las OEZ disturba fermamain il Rain da Val S. Pieder resp. las zonas umidas ecologicamain preziasas che sa chattan là (cf. consideraziun 6.7 p. 29 ss.). Tenor il Tribunal federal èn las instanzas chantunalas pia obligadas da far ils scleriments necessaris e d'ordinar las mesiras necessarias en chausa. Sco mesira pussaivla considerescha il Tribunal federal er la sanaziun da las retratgas d'aua existentas.
4. Cun la sanaziun da las auas restantas qua avant maun vegn tranter auter ordinada – per redinamisar / revitalisar la zona umida Gatgs Nord – ina mesira che procura per ina meglieraziun considerabla per mantegnair e per proteger differentas spezias da la glista cotschna per lung dal Rain da Val S. Pieder. Cun l'apport en il fond da revitalisaziun lià ad in intent vegn plinavant retegnì chapital lià ad in intent specific per meglierar ulteriuramain l'ecologia da las

auas en l'intschess engrondì da las OEZ, per alura er pussibilitar mesiras da cumpensaziun ecologicas en vista a l'approvaziun da la concessiun per il conduct da transmissiun Lumnezia. In project d'approvaziun da la concessiun correspondent n'ha la Regenza anc betg avant maun. Sche questas duas proceduras vegnissan coordinadas formalmain e sche la Regenza stuess prender ina decisiun a medem temp, avess quai per consequenza ch'ils deficits existents actuals da l'utilisaziun existenta da la forza idraulica da las OEZ n'avesan betg pudì vegnir eliminads, e quai per ina durada anc betg previsibla. En vista al fatg, ch'il termin da sanaziun tenor l'art. 80 ss. LPAuas è scadì gia la fin dal 2012, vegni procurà bainbaud per ina meglieraziun dals deficits ecologics, sche las mesiras qua avant maun vegnan realisadas svelt. A medem temp resta l'accordanza pretendida cun il project «Conduct da transmissiun Lumnezia» mantegnida per l'avegnir – en spezial areguard ils aspects dal dretg da l'ambient. Da spetgar anc pli ditg cuntrafaschess alura er a las garantias da procedura generalas, tenor il dretg costituziunal (concret princip d'acceleraziun, art. 30 al. 1 da la Constituziun federala da la Confederaziun svizra [Cst.; DG 101]). Resumond pon ins constatar, che la situaziun da l'aua restanta da las OEZ vegn – tras questa procedura da plirs stgalims – ordinada entaifer in termin adequat en il senn d'ina soluziun cumplessiva ecologica che fa senn ed è preziosa, e che questa soluziun sto vegnir tolerada e realisada correspondentmain tras las OEZ en il senn da l'art. 80 al. 1 LPAuas.

III. Conclus

Sa basond sin l'art. 45 da la Lescha federala davart la protecziun da las auas (Lescha davart la protecziun da las auas, LPAuas; CS 814.20) en cumbinaziun cun l'art. 2 al. 1 lit. c da l'Ordinaziun tar la Lescha introductiva tar la Lescha federala davart la protecziun da las auas (Ordinaziun chantunala davart la protecziun da las auas, OCPA; DG 815.200) e sin ils art. 80 ss. LPAuas, en il senn da las consideraziuns qua survart sco er sin proposta dal Departament d'infrastructura, energia e mobilitad

concluda la Regenza:

1. I vegn constatà, che las Ovras electricas Zervreila SA (OEZ) ston tolerar senza midadas – en il rom da la sanaziun da l'aua restanta tenor l'art. 80 al. 1 LPAuas – la restituziun d'ina quantidad d'aua fin ad in equivalent d'energia da maximalmain 21,2 GWh per onn sco intervenziun en lur dretg bain acquistà, che na vegn betg indemnizada.
2. Las OEZ vegnan obligadas da restituir quantitats d'aua da dotaziun en las tschiffadas d'aua designadas qua sutvart il pli tard a partir da l'entrada en vigor, voluntarmain a partir dal 1. da schaner 2024, e quai sco suonda:

a) Dotaziun a la tschiffada d'aua *Rabiusa, Stussavgia Plaz*

	sch	favr	mars	avr	matg	zer	fan	avu	set	oct	nov	dec
l/s	300	300	300	400	400	400	400	400	400	400	360	300

Il conclus da la Regenza dals 17 d'avust 2021 (prot. nr. 744/2021; cifra 2a dal conclus) resp. il conclus da la Regenza dals 21 d'avust 2018 (prot. nr. 637/2018; cifra 2 dal conclus) vegn qua tras remplazzà en quest punct.

b) dotaziun a la tschiffada d'aua *Rabiusa, Egschi*

	sch	favr	mars	avr	matg	zer	fan	avu	set	oct	nov	dec
l/s	380	380	380	460	500	500	600	600	600	600	460	380

Il conclus da la Regenza dals 17 d'avust 2021 (prot. nr. 744/2021; cifra 2b dal conclus) resp. il conclus da la Regenza dals 21 d'avust 2018 (prot. nr. 637/2018; cifra 2 dal conclus) vegn qua tras remplazzà en quest punct.

c) I vegn constatà, che las dotaziuns nulla a las tschiffadas d'aua *lai d'accumulaziun Zervreila, Guraletsch, Ampervreila, Peil, Wallatsch, batschigls da gulivaziun Wanna e Carnusa*, na vegnan betg midadas (cf. conclus da la Regenza dals 21 d'avust 2018 [prot. nr. 637/2018; cifra 2 dal conclus] e

conclus da la Regenza dals 17 d'avust 2021 [prot. nr. 744/2021; cifra 2c dal conclus]).

3. Las OEZ vegnan obligadas d'installar entaifer 30 dis sunter l'entrada en vigur da quest conclus in fond da revitalisaziun (conto da retenziun) lià ad in intent, e quai per la cuntravalur monetara da 425 000 francs, ch'è vegnida calculada approximativamain dal conto d'aua da sanaziun accumulà per il 1. da schaner 2024 fin che la concessiun scada (2037). Sur quest fond pon ins scuntrar ils custs da planisaziun per il project da revitalisaziun ed ils custs per la controlla da l'efficacità sper il Glogn fin la fin da la concessiun (zona umida Gatgs Nord). Il saldo restant sto vegnir duvrà en cunvegrientscha cun l'Uffizi per la natira e l'ambient (UNA) per contribuziuns a futuras mesiras da revitalisaziun en l'intschess extendì da las OEZ. Da manar quest conto è chausa da las OEZ. Mintga onn per ils 31 da december infurmeschan las OEZ il UNA en scrit davart il saldo actual.
4. Derschentadas (areguard il lai d'accumulaziun ed areguard il batschigl da gulivaziun Zervreila) ston vegnir fatgas fin ad auter urden tenor il dispositiv da derschentada valaivel dals 20 da favrer 2019 (approvà tras la Regenza cun il conclus dals 7 da matg 2019 [prot. nr. 328/2019]; cumplettà ils 2 da mars 2021). Eventualas adattaziuns dal dispositiv da derschentada ston vegnir fatgas en cunvegrientscha e cun la permissiun dal UNA e da l'Uffizi da chatscha e pestga (UCF).
5. I vegn desistì d'ordinar ulteriuras mesiras tenor l'art. 80 al. 2 LPAuas.
6. Quest conclus sto vegnir exponì publicamain cun ils documents respectivs durant 30 dis tar il chantun. L'exposiziun sto vegnir publicada en il Fegl uffizial chantunal.

7. Cunter quest conclus poi vegnir fatg recurs entaifer 30 dis dapi la communi-
caziun dal conclus tar la Dretgira administrativa dal chantun Grischun, Obere
Plessurstrasse 1, 7000 Cuira, e quai a norma da l'art. 49 al. 1 lit. d da la Le-
scha davart la giurisdicziun administrativa (LGA; DG 370.100). Il recurs sto
cuntegnair la pretensiun giuridica, ils fatgs ed ina motivaziun. Ed al recurs ston
vegnir agiuntads il conclus contestà ed eventuels meds da cumprova.
8. Comunicaziun a:
- Ovras electricas Zervreila SA, Vadianstrasse 59, 9000 Son Gagl
  - Administraziun communal da Panaduz, Hauptstrasse 25, 7402 Panaduz
  - Administraziun communal da Lumnezia, Palius 32D, 7144 Vella
  - Administraziun communal da Flem, Via dil Casti 2, 7017 Flem Vitg
  - Cussegl da la citad da Glion, Piazza Cumin 9, 7130 Glion
  - Administraziun communal da Val Stussavgia, Talstrasse 6,
7017 Stussavgia Plaz
  - Vischnanca da Sagogn, Via Vitg dado 23, 7152 Sagogn
  - Administraziun communal da Schluein, Via Veglia 11, 7151 Schluein
  - Administraziun communal da Tumein, Aligstrasse 1, 7015 Tumein
  - Administraziun communal da Trin, Via Principala 59, chascha postala 17,
7014 Trin
  - Administraziun communal da Val S. Pieder, chascha postala 17,
7132 Val S. Pieder
  - WWF Grischun, Hartbertstrasse 11, 7000 Cuira
  - Pro Natura Grischun, Hartbertstrasse 11, 7000 Cuira
  - Federaziun chantunala dals pestgaders grischuns, signur Radi Hofstetter,
Stelleweg 48, 7000 Cuira
  - Uffizi federal d'ambient, 3003 Berna
  - Uffizi federal d'energia, 3003 Berna
  - Archiv dal stadi

- Uffizi per la natira e l'ambient
- Uffizi da chatscha e pestga
- Uffizi d'energia e da traffic (per mauns dal cataster da las ovas idraulicas)
- Departament d'infrastructura, energia e mobilitad

En num da la Regenza

Il president:

A handwritten signature in black ink, appearing to read "D. Parolini", written over a faint circular stamp.

Dr. Jon Domenic Parolini

Il chancelier:

A handwritten signature in black ink, appearing to read "D. Spadin", written over a faint circular stamp.

Daniel Spadin